

HOE RENGEBROED

GESPREK MET
ITALIAANSE AUTONOMEN

2.50

Abro HOER
1744

z u t

NEVERMORE WORK

Dok. Vrij Soc. nr. 1744

Ter inleiding

De hierna volgende tekst van een gesprek met Negri en Bifo, twee belangrijke theoretici uit de Italiaanse autonomie-beweging, is een overdruk uit de brochure van het Komitee Bella Italia over De autonome beweging in Italië, juni 1977. Deze brochure was verrassend snel uitverkocht. Maar de nonsens die n.a.v. de strijd in Amsterdam op 30 april over de Autonomen geschreven is, is er niet minder om ... Tegelijk werd duidelijk dat er bij een aantal mensen behoefte bestaat om iets meer over de achtergronden van de Autonomie te weten, en dat niet uit oogpunt van kriminalistiek. Daarom leek het ons zinnig om, vooruitlopend op uitvoerige informatie en analyse, deze tekst opnieuw uit te brengen, die helder en in kort bestek de historische achtergronden van de autonomie-beweging in Italië belicht.

Vooraf willen we echter twee opmerkingen plaatsen.

De eerste heeft betrekking op de ontwikkelingen in Italië sinds 1977, het jaar waar het gesprek met Negri en Bifo eindigt. Het jaar, dat alle kameraden in grote beroering bracht, toen nl. in het voorjaar in Bologna en in Rome, maar ook in de andere grote steden van Italië, het jeugdproletariaat zich in de strijd als revolutionair subjekt ontdekte. Het was het jaar van de nieuwe studentenstrijd, die de inkapselingspogingen van de kommunistische vakbondsleiders wegvoerde; van de stadsindianen ... Of zoals Sergio Bologna, een eksponent van een andere stroming binnen autonoom-links het terugblikkend formuleert "In mei 1977 hadden we nog de overtuiging, dat de beweging van '77" een nieuwe mogelijkheid was om politiek te bedrijven, revolutie te maken. Niet een politiek van de kleine, grimmige sekten, maar een politiek van de massabeweging, waarvan de kenmerken en interne samenstelling zo nieuw waren dat alle instrumenten van de oude politiek hier tekort schoten."

Dit jaar van groot enthousiasme en hoge verwachtingen, waarbij een enorme hoeveelheid creativiteit vrij kwam, werd echter gevolgd door 1978. Dit werd het jaar van de ontvoering en dood van Aldo Moro en tegelijk het jaar waarin de Italiaanse staat zich klaarmaakte voor de frontale aanval op niet alleen de Rode Brigades, maar op alle autonome strijdvormen.

Na de nederlagen van de werkers in de gezondheidszorg en van de arbeiders in de transportsector in 1978, worden in 1979 de Fiat-arbeiders via terrorisme-processen aangepakt;

En met de arrestatiegolf van 7 april 1979 (waarbij ook Toni Negri opgepakt wordt) begint het oprollen van alle onder de noemer van Autonomia opererende groepen, onder beschuldiging van terroristische sympathieën, dan wel activiteiten. Tot zover deze eerste opmerking. Over de achtergronden van de aktuele ontwikkeling in Italië hopen we tot uitvoeriger materiaal te brengen.

De tweede opmerking kan ingeluid worden met de vraag: "Wat is het belang van dit soort informatie over Italië?"

Allereerst natuurlijk is het voor de Italiaanse autonomie-beweging van belang dat zij zichzelf kan presenteren. In de zeer karige Nederlandse berichtgeving wordt zij altijd uitsluitend als verstorend element van de 'eigenlijke' linkse beweging ofgeschilderd, medeschuldig aan de geweldige repressie zoals die momenteel in Italië zich ontwikkelt (momenteel is het opsporingsapparaat perfecter, zijn de methodes brutaler dan in de Bondsrepubliek ...).

Een dergelijk perspektief op maatschappelijke ontwikkelingen blijft gevangen in de idee, dat het de instituties, apparaten en partijen zijn die de dienst uitmaken. Terwijl de autonomie-beweging juist prakties en theoreties laar zien dat de dynamiek van de maarschappelijke strijd wel een tijdlang gekanaliseerd kon worden door de instanties van de zgn. welvaartsstaat, maar dat precies vanuit die konstellatie de strijd nieuwe

autonome wegen is gegaan, gedragen door het 'onverantwoordelijke' gedrag van grote groepen mensen in al die instituties, apparaten en partijen. Deze dynamiek vormde de kern van de strijd van de zestiger jaren. In een land als Italië heeft zij haar autonomie veel langer en op veel breder schaal staande weten te houden dan bv. in Nederland of de brd. Hier heeft de sociaaldemokratie (partijen vakbonden, progressief welzijnswerk...) een goed deel van dit protest weten op te vangen en te binden. Maar het stranden van het kabinet Den Uyl, de toenemende conflicten binnen de vakbonden, de antikernenergiebeweging etc. vormen al langer aanwijzingen dat de dynamiek van de hervorming niet langer funktioneert. Sommigen denken nog steeds dat een tweede kabinet Den Uyl hier iets aan zou kunnen doen. Voor hen moet de havenstaking van '79, de kraakbeweging, en dan natuurlijk de Autonomen van Amsterdam 30 april een ware nachtmerrie vormen: "Wat is de betekenis van een beweging die geen Beweging is? De gezichtsloosheid, oppert Wim Meyer, is het belangrijkste kenmerk en tegelijk het grootste gevaar ervan. Want daarvoor zal ze niet zoals de Beweging van Zestig politiek vertaald en gekanaliseerd worden." (Haagse Post)

Vandaar de behoefte om in deze beweging het zogenaamd goede (d.w.z. het politieke, het verantwoordelijke, het maatschappelijk gemotiveerde deel) te onderscheiden van de zogenaamde rellenschoppers, de oproerkraaiers, het geteisem, etc. De hier gepresenteerde tekst wil er toe bijdragen, een aantal van deze verdeel-en-heers-mechanismen preciezer te doorzien en beter te bestrijden.

HOERENGEBOED

Arbeidersautonomie in Italië

Gerard Soulier: Het woord autonomie lijkt meerdere betekenissen te hebben; het dekt verschillende dingen tegelijkertijd. Zeer vaak wordt de gehele beweging in Italië met het begrip "autonomie" beschreven. We weten echter dat er binnen deze beweging groepen zijn die zich autonoom noemen, maar dat er ook een autonomie binnen de beweging bestaat. Wat is dat dan: autonomie binnen de beweging? En hoe ziet de verhouding tussen autonomie tegenwoordig en de oorspronkelijke idee van "autonomie" eruit? Welke relatie heeft dit idee met andere verschijnselen in de beweging?

Toni Negri: Ik denk dat je op deze plaats een beetje de geschiedenis van het begrip "autonomie" uit moet leggen. De eerste tijd ging het om de autonomie van de vakbondsbasis tegen de avantgardepretentie van een partij binnen de vakbonden, tegen de onbekendheid met veel problemen van de arbeiders van de kant van de vakbonden. Deze konseptie van een op de betrokken autonomie was niet aan het brein van burokraten ontsproten. De meest wezenlijke belangen van de loonafhankelijken zetten zich door tegenover een vakbondspolitiek, die sinds het begin van de jaren vijftig steeds weer verweeten werd dat zij tegen de ontwikkeling van het Italiaanse kapitaal geen weerstand bood. Autonomie betekend dus niet alleen een strijd voor de kwantitatieve verbetering van de situatie van de loonafhankelijken binnen het kader van de vakbondsbasisbeweging, maar houdt ook in een voortdurende strijd voor de realisering van de behoeften van de arbeiders. Het begrip "autonomie" is in de taal en het politiek vocabulair opgenomen op een moment dat zich in het land een nieuwe arbeiders-klasse ontwikkelde, de tijd tussen 1950 en 1960. Er begon een trek van het zuiden naar het noorden. Zeer spoedig begonnen de mensen, die uit het zuiden kwamen in-

stinktief de kapitalistische arbeid in de Noord-Italiaanse fabrieken af te wijzen. Ze hebben relatief snel het autonomie-debat opgenomen. Dit was geen moralisties maar een eties debat, direkt verbonden met de "subversieve" gedragingen van deze zich ontwikkelende arbeidersklasse. Dit zou men zoals de misschien eerste preciesere omschrijving van het begrip "autonomie" kunnen beschouwen. Het ontstond dus uit een polemiek binnen de vakbond, uit de konfrontatie tussen basis en leiding. Het vormt het uitgangspunt van een omwentelingsproces van het Italiaanse proletariaat, van een verandering van de gedragingen van de Italiaanse arbeiders.

Gérard: Een en ander is wel in verband te zien met een expansie-periode van het Italiaanse kapitaal, van het Italiaanse wirtschaftwunder. Met als gevolg: massale immigratie van de arbeidsemigranten uit het zuiden in de grote Noorditaliaanse arbeiderssteden. Zijn daarbij ook heel wat elementaire organisatievormen van het leven veranderd of heeft het slechts uitwerkingen op de gedragingen gehad?

dell'intelli
zi degli a
i primi
producent
do resid
Questa fi
si organi
dei corsi
stra per
la dei d
salvo ess
tiva, con
lavoro «
La richie
to dal (a
lavoro —
disoccup
quello de
ha lasciat
zabili pe
ha detem
tutte le s
movimen

Toni: De eerste tijd hebben de ondernemers deze autonome bewegingen gedwongen zich te organiseren om zich beter tegen de oude vakbondsstructuren, tegen de machtige vakbondsapparaten door te kunnen zetten. "Gedwongen" wil zeggen: de situatie van het kapitaal maakte het noodzakelijk. Toch kwamen de autonome groepen er niet zo goed toezicht meer algemeen te organiseren. Dat verliep altijd slechts van gebeurtenis tot gebeurtenis. In deze kontekst zijn misschien twee gebeurtenissen belangrijk, die we ons weer voor de geest moeten halen:

-1962: de arbeidersrevolte in Turijn, de vakbond bevond zich toen in een minderheidspositie. vier dagen lang waren de arbeiders in opstand en hebben daarbij ook het vakbondsgebouw verwoest. Dat was het resultaat van een spontane beweging.

-Maar het begrip autonoom was niet alleen met de arbeidersbeweging verbonden. In die jaren was er een groep van kameraden van intellektuele afkomst, die het tijdschrift "Quaderni Rossi" uitgaven [ik was redakteur van 1958 tot 1963] en die toen ook voor "Montedison" [Italiaans koncern] pamfletten uitdeelden, waarin zij het begrip autonomie naar voor brachten.

Sinds die tijd won het begrip steeds meer aan betekenis. Het was echter niet het symbool voor een beweging, maar het was de begripsmatige samenvatting van een bepaalde gedragswijze. Er bestond geen organisatoriese continuïteit in deze vorm van gedragingen en akties. Beter gezegd: er was een soort organisatie of organisatievorm, die men als "underground", als het sirkuleren van een heel bepaald soort en een heel bepaalde vorm van strijd binnen de fabrieken zou kunnen bestempelen. Het feit dat deze strijdvormen binnen de fabriek met elkaar in verbinding traden, legt het poreuze karakter van de fabrieksstructuur bloot. In die tijd werd de mobiliteit van de arbeiders als wapen tegen de ondernemers ontdekt. Hieraan moeten we nog toevoegen, dat in de zestiger jaren de vakbond voor arbeiders bijna synoniem was met de P.C.I. Strijd tegen de vakbonds-burokratie in

het bedrijf, betekende tegelijkertijd zich door te zetten tegen de P.C.I. in. Toendertijd echter zat de P.C.I. nog vol tegenspraken en tweeslachtigheden. Tegen het eind van de vijftiger jaren verzetten de metaalbond en de bond van arbeidersboeren zich tegen de burokratie binnen de P.C.I. en de vakbonden. Ze hadden succes want zowel de P.C.I. als de vakbonden werden ertoe gedwongen weer een redelijke verhouding tot hun basis te ontwikkelen. Het begrip autonomie, dat moet nog vermeld worden, werd van ons uit, vanuit het perspectief van het marxisme, dat toen aan het eind van de vijftiger jaren ons uitgangspunt was, ook in theoretisch opzicht ontwikkeld. In die jaren begonnen we het marxisme niet meer louter als objektieve theorie te begrijpen; maar gingen onze discussies steeds meer in de richting het marxisme en de marxistische theorie als verbinding van objectiviteit en subjectiviteit te interpreteren. Subjectiviteit dan als subjectiviteit van de arbeidersverhouding te begrijpen. De begrippen en de interpretatie van het marxisme van de "Frankfurter schule" werd belangrijk. Tegelijkertijd begonnen we het marxisme als wetenschap van de ontwikkeling van tegenspraken te begrijpen, -niet alleen de tegenspraken van het kapitaal of van de arbeiderssubjectiviteit maar ook de tegenspraken aan de kant van de organisatie en de mogelijkheid van revolutionaire organisatie. We dachten dat het socialisme zich vanuit een politieke ervaring zou laten ontwikkelen, die tevens de kracht zou kunnen opbrengen om de autonomie zo ver te laten ontwikkelen, dat ze uiteindelijk met de kapitalistische dialectiek zou breken. Voor ons was dat een nogal fundamenteel probleem; want op grond van zulke overwegingen is het niet mogelijk, het socialisme met objektieve categorieën te beschrijven. Het socialisme is alleen maar verbreding van de bekwaamheid der arbeiders, zich tegen een bepaalde ontwikkeling van het kapitalisme op te stellen, en is daarom in het kader van een revolutionaire voorstelling van het kommunisme altijd nodig. Het socialisme werd als vorm van de kapitalistische ontwikkeling geschetst.

Dat was eind vijftiger jaren. Deze subjectiviteit, zij het binnen de arbeidersklasse, zij het daarbuiten, maar in ieder geval binnen het kader van een politieke praktijk (die van de "quaderni rossi") ging van de voorstelling uit dat men de massa kon opvoeden, indien men het marxisme met de arbeidersklasse leeft. [In zekere zin was dat toen een maoïstiese voorstelling]

In 1975 begon dan de crisis. Met het ontstaan van de werkloosheid en de doorvoering van de geleide loonpolitiek, waar de vakbonden met succes aan meededen, ontwikkelde zich op nationaal niveau een onderhandelingsbestel. Voor het eerst werd een reformistische politiek gepraktiseerd. Daardoor werd een aktieterrein voor de tot stand gekomen linkse beweging opengelegd. En diegenen, die dan in 1968 de gangmakers waren van de confrontaties, vergaarden hun ervaringen al in de fabrieksstrijd van 1965.

Bruno: In de textielindustrie en de chemiese industrie ontwikkelden zich belangrijke en exemplarische strijdvormen. De arbeiders bij Olivetti hebben het probleem voor de eerste keer op een heel indringend, en op een van de kapitalistische organisatie van de arbeid ver verwijderd niveau aan de orde gesteld. Het heel probleemveld "weigering van de loonarbeid" werd onderdeel van de discussies en is sindsdien direkt verbonden met de "autonomie". Als je het hebt over "autonomie" in Italië, dan moet ervan uitgegaan worden dat voor het bewustzijn en de praktijk de weigering van de loonarbeid een belangrijk uitgangspunt is. In 1967 maakte ik deel uit van de stakingsposten bij Fiat. Wat daar allemaal gebeurde was tamelijk anarchisties. De arbeiders bekogelden allerlei groeperingen die zich als hun vertegenwoordigers uitgaven met stenen, naar hen net zo als naar de bureaucraten van de K.P. en de vakbond. Dit was eigenlijk de eerste succesvolle staking bij Fiat sinds het jaar 1953. Het geheel leek op een ontzettende explosie. In het begin waren het door de vakbond gedragen en geïnitieerde stakingen. De een na de andere werkplaats sloot zich aan. De eisen waren: hoger loon en betere ouderdomsvoorzieningen. Vervolgens werden stakingsposten opgesteld en geleidelijk aan veranderden deze eisen komopleet. De kameraden die uit verschillende streken hierheen kwamen, merkten al gauw dat zich hier belangrijke en beslissende dingen afspeelden, dat hier gangbare traditionele vormen van konfrontatie ter discussie werden gesteld. En ik denk, dat het de eerste keer was, dat de leus opdook: "wij willen alles." Dat was dus helemaal anders dan tot nu toe. Met deze door niemand gecontroleerde nieuwe vorm van konfrontatie brak iets door wat tot nu toe ongehoord was. Er was geen georganiseerde voorhoede. Het was heel eenvoudig een "wilde" strijd.

Toni: Tot het "autonomie"-konsept behoort als derde element nog de zogenaamde massaäventgarde. De voorhoede structureerd zich niet individueel. Ze is een massaäventgarde die zich overeenkomstig de strijdervaringen en voorwaarden in deze of gene fabriek ontwikkelt. Daar zit natuurlijk al zoiets als een soort organisatie in het konsept van de massaäventgarde. Dat is zeker niet iets als direkt van boven af georganiseerd, maar het is "wild", zij het wild met een structuur. En met de leninistische voorhoede heeft het niets te maken. Deze structuur was tamelijk belangrijk, want in de begintijd bood ze de mogelijkheid, samenhangen open te breken en de barsten in de kapitalistische organisatie van de arbeid tot een veld van conflicten om te vormen. Daarna begon een fase van onderzoek. Het onder gemeenschappelijke noemer brengen van de materiële eisen was het doel. Op deze basis wilden wij dan vervolgens tot een politiek gemeenschappelijke noemer van eisen komen.

Bruno: Eén ding moet daar nog aan toegevoegd worden: op het tijdstip dat wij van "autonomie" spraken, wees de basis reeds de scheiding tussen politiek en economie af. Dat druisde in tegen de vakbondsanalyse. Vakbonden en de K.P. gingen ervan uit, dat de arbeiders op zich slechts een strijd voor eigen groepsbelang voerden. Deze strijd moet van buiten af gepolitiseerd worden. Voor ons daarentegen was het duidelijk, dat de strijd van de Fiat-arbeiders een politieke strijd was. Ze gold als voorbeeld van de verwerping van deze tweedeling in politieke en economische strijd.

De stakingen waren op basis van een roulerend systeem georganiseerd. Van werkplaats tot werkplaats, van hal tot hal. Je moet niet vergeten, dat er bij Fiat meer dan 60 000 arbeiders en employeés tewerkgesteld zijn. Dat is een enorme fabriek [wij waren zelf met ongeveer 300 kameraden. Maar in verhouding tot deze enorme samenballing van arbeiders kwamen wij ons totaal verloren voor].

Welnu, de strijd werd in de vorm van bijeenkomsten van werkplaats naar werkplaats overgedragen. Zelfs demonstratieoptochten binnen de fabriek waren geen uitzondering. Voor de bazen was dat allemaal heel erg.

Toni: Bij de "autonomie" hoort nog iets: het probleem van geweld. Wat dit probleem betreft, zo hebben vele conflicten zich afgespeeld op een tamelijk geëskaleerd niveau. De strijd bij Fiat ging ook altijd vergezeld van fases, waarin delen van de fabriek vernield werden., door "wilde horden" zo men wil. Bovendien komt daarbij, dat in 67/68 de studentenbeweging zich tamelijk ver ontwikkeld had en dat in deze beweging de "operaismo"-stroming wezenlijk meer invloed had dan de leninistische stroming. In 1968, toen de studentenbeweging zich in directe konfrontatie met de staat bevond, is deze beweging bijna als vanzelf in de regio Turijn op de fabrieken overgesprogen. In de fabriek zijn de konfrontatievormen van de studenten samengevloeid. Hier is de "autonomie" werkelijk ontstaan. De strijd was direkt politiek. Uit deze konfrontaties komt ook Lotta Continua voort.

In deze tijd werd de strijd van fabriek naar fabriek overgebracht. Buiten de fabriek was er een arbeidersvergadering waar de fabrieks-gedelegeerden kwamen om met de studenten te diskussiëren, en de voorbereidingen voor de volgende dag te treffen. Uiteindelijk veralgemeniseerden zich dekonfliktieke stap voor stap in de regio Turijn. Het voorlopige hoogtepunt mondde dan op 3 juli 1969 uit in een direkte konfrontatie met de staat. Later breidde zich dit ook tot andere delen van Italië uit. In vele fabrieken ontwikkelden zich autonome conflicten en strijdvormen. [Milaan, Turijn, Pisa, Tosana, enz.] In Milaan ontwikkelde zich ongeveer tegelijkertijd een tamelijk sterke beweging. Bij Pirelli ontstond een basiskomitee. Het werd een uitgangspunt en oriëntatiepunt voor veel andere strijdvormen. Enkele kameraden organiseerden het

geheel, maar aan iedere vergadering namen meer dan 5000 mensen deel. De eerste aanzetten van het zelf reduceren van het tempo van de lopende band werden in praktijk gebracht.

Siemens was een ander konfrontatiegebied. De tijd van de "Arbeiders/Technici-komitees". Enkele uit deze tijd sloten zich later bij de rode brigades aan. Als je het geheel van vandaag nog eens bekijkt, dan kan je zeggen, dat zich nieuwe vormen van strijd ontwikkeld hebben, maar zonder dat de oude strijdvormen werden opgegeven. Er kwamen nieuwe vragen op. Bijvoorbeeld, welke verhouding bestaat er tussen de studenten en arbeidersbeweging? Feit was, dat de onafhankelijke strijd van de arbeiders zich ontwikkeld heeft vóór de studentenbeweging. Maar die zeiden ook in 1968 dat de universiteit als een fabriek produceert, een produktieplaats is voor de "wetenschappelijke intelligentia" en dergelijke. De studenten waren zeer nauw met de arbeiders verbonden. Deze verbinding was altijd zeer sterk geweest. Toen de studenten bij Fiat waren, hebben ze daar geen arbeiders aangetroffen, die door de verkoop van hun waar, arbeidskracht, ingestort waren, maar integendeel geëngageerde en ontvankelijke arbeiders.

Vanaf 1973 ontstond er een heel andere fase van de autonomie. Je zou haar als een georganiseerde autonomie aan kunnen duiden. Ze ging gepaard met zeer harde konfrontaties. Deze vonden plaats op basis van een rij verschijnselen die heel nauw met de kapitalistische omwenteling van deze jaren verbonden zijn. Ze waren het antwoord van het kapitaal op de geëngageerde strijd van arbeiders en studenten. Het geheel vond echter ook plaats op basis van de politieke crisis, die wij allen in deze tijd hebben doorgemaakt. Deze crisis bracht ons er echter toe, de gezichtshoek van de revolutionaire strijd te verbreden. Bijvoorbeeld tot het gebied van de cultuur, dat wij tot dan toe vrijwel verwaarloosd hadden. Na 1968 was de politiek van de ondernemers en hun partij zeer voorzichtig en sluw. Ze hebben geprobeerd, tegenover de autonomie een demo-

kraties reformisme te ontwikkelen (onderhandelingen, gemeenschappelijk overleg, sociale partners, enz.) Zij wilden deze veranderingen en deze mechanismen in de staat integreren. De partijen voelden zich in toenemende mate aan de economie van het land gebonden. Door een zeer subtiel mechanisme zijn ze aan dit "ekonomisme" gaan doen. Ze schoven hun bestaande politiek terzijde en vervingen die in het zicht van de crisis door een nieuwe politiek van offervaardigheid. Tot op zekere hoogte slaagden ze erin, de ontwikkelde scherpe punten van de arbeidersstrijd af te slijpen. Er begon een proces van centralisatie van de produktie, van uitbreiding van het "zwartwerken". Een proces van sociale rekonstruktie, om de produktie in de fabriek op te voeren en het politieke potentieel van de fabrieksarbeiders te neutraliseren en uit te doven.

In 1973 vond de laatste militante fabrieksbezetting plaats. Daarna begreep eigenlijk iedereen, dat de fabrieksstrijd alleen niet meer voldoende was.

Gérard: Wat was de houding van de vakbonden met betrekking tot deze vorm van militante bezettingen?

Toni: Ze gedroegen zich als brandweerlieden. Ze waren er om het ergste te verhinderen en om eventueel het vuur te blussen. Vaak werden ze eruit gezet, maar toch bleven ze de brandweerlieden van de arbeidersbeweging. Zelfs vanuit Rome kwamen de vakbondsmensen om hier de discussie aan te gaan. Maar hier moet je je nog weer eens realiseren, wat er eigenlijk gebeurde. Je had gewapende arbeiders met maskers op, die de fabriek verdedigden. Ze eisten tolgeld van binnenrijdende auto's en vielen de fascistenaan...het was ongelofelijk. Daarover bestaat een artikel van "Bifo". Dat was het eerste artikel, dat duidelijk probeerde te maken, wat de gewapende, met rode gezichtsmaskers over het hoofd rondlopende en alles vernietigende arbeiders, te betekenen hadden.

Na 1973 hadden plotseling alle militante bewegingen de voorstelling, dat de strijd buiten de fabrieken moest gevoerd worden. Voor de rode brigades betekende dat, "de staat in het hart aanvallen". Voor anderen betekende dat, zich te verzetten tegen allen aanvallen van de staat, die het dagelijkse leven aan haar systeem ondergeschikt wil maken. Tegelijkertijd, en dat is een hoogtepunt van de Italiaanse crisisontwikkeling, zijn de grootste fabrieken door werkloosheid en stillegging bedreigd. Een nederlaag van de arbeidersbeweging: de vakbonden en de arbeiders waren om de sociale vrede veilig te stellen verplicht verdragen af te sluiten, om hun fabrieken voor stillegging te behoeden. Daarmee nam echter ook de uitbuiting weer toe. En dat betekende weer een gunstige gelegenheid voor de staatsmacht om zich opnieuw te stabiliseren; en gelijktijdig de arbeid en de produktie in de fabrieken en elders weer aan de gang te brengen. Voor ons daarentegen was het nodig geworden, het front van de konfrontatie te verbreden. Want bij de economische crisis kwam onze eigen politieke crisis, de crisis van het politieke kader. Onze politieke structuren waren te klassiek en de horizon van de militanten te beperkt, om daadwerkelijk de strijd tot buiten de fabrieken te kun-

nen uitbreiden. Er was dus een crisis van de "militantie", na al deze nederlagen. Na "Fiat" was het prakties al onmogelijk geworden, de oude benaderingswijzes van de analyses enz. voort te zetten. Van nu af tekenden zich twee tendenzen af. Aan de ene kant de militarisering van de strijd, vooral door de rode brigades, en aan de andere kant de autonomie. Dat betekende vernieuwing van de praktijk en van de organisatie van de autonomie. "Potere Operaio" is tussen 1973 en 1974 uiteengevallen, omdat zij geen konklusies voor zichzelf uit beide tendenzen kon trekken. De meesten hebben toen voor de georganiseerde autonomie als politiek onderdak gekozen.

In het voorjaar van 1973 heeft er in Bologna een kongres van autonome krachten plaatsgevonden, waar diegenen elkaar vonden, die na de ineenstorting overgebleven waren. (ongeveer 300 deelnemers) Dan had je ook nog de "Volsci" (een autonome groep uit Rome) die een "harde" militante richting vertegenwoordigde en haar naam ontleent aan de gelijknamige straat in Rome waarin zich haar kantoorruimtes bevinden. We waren dus maar met een paar man; maar ten aanzien van de staatsmacht en het feit, dat we een nieuwe kracht zouden ontwikkelen moeten, was er de voorstelling en het bewustzijn, de praxis van de autonomie volledig en omvattend te overdenken en te veranderen.

Een nieuwe plaatsbepaling was nodig geworden. En daarmee is men dan in 1973 begonnen; verandering van de militantie en haar aktieterrein. Verandering van het kommunikatiesysteem om beter te kunnen samenwerken.

Gerard: Vatten wij dus nog een keer samen: Het begrip en zo men wil de konseptie "autonomie" was in de eerste plaats met bepaalde vormen van nieuw gedrag van de arbeidersklasse verbonden; met de nieuwe arbeiders die vanuit het zuiden in de fabrieken van het noorden kwamen. Deze nieuwe houding was dus om te beginnen allereerst een breuk met de burokratische apparaten van vakbond en partij. Ze was echter ook een breuk met de manier waarop tot dan toe de eisen opgesteld

werden. Een breuk ook met de inhouden, die zich niet meer louter tot materiële, d.w.z. in essentie looneisen beperkten, maar die van nu af aan ook de arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen, ja de arbeid als zodanig ter diskussie stelden... Hier ligt dus ook de oorsprong van het idee van de "arbeidsweigering" van de "massaävangarde", van de militante "strategie", tegen de traditionele vakbondsmethoden van vroeger jaren. Kortom, een nieuwe praxis van de arbeidersstrijd: de opkomst van de "zelfreduseringen" van de "sabotage" enz...

Toni: Ik denk dat men op het ogenblik in het jaar 1977 drie oorzaken kan noemen die deze ontwikkeling van de autonome beweging haar karakteristieke trekken verleend hebben.

Gérard: Maar de "autonomie" is niet de hele beweging. Ze is maar een deel van de beweging, en wel een deel dat niet eenvormig is.

Bruno: Men moet in elk geval zien, dat het konsept autonomie als zodanig aan de gehele beweging ten grondslag ligt. De arbeidersautonomie als strijdvorm, als perspektief van eisen, de weigering van de arbeid, landbezettingen... dat zijn inhouden van een konsept, dat natuurlijk in de gehele beweging aanwezig is. En dat niet alleen bij ekstreem links, maar ook in verschillende vakbondsbewegingen, in elk geval in een deel daarvan (spoorwegbeambten b.v.).

In deze algemene konseptie van de autonomie zijn er tegenspraken die al in 1973 aan het daglicht gekomen zijn. Toni heeft dit net al geprobeerd aan te geven. En sindsdien heb je daarvoor ook verschillende verklaringen.

Enerzijds is er "Potere Operatio" uiteengevallen en aan de andere kant gaat "Lotta Continua" [altijd nog de meerderheidsstroming binnen de beweging] een eigen weg, die door een aantal schommelingen gekenmerkt is.

In de eerste tijd ontdekten we de maatschappelijke dimensie van de arbeidersstrijd. Lotta Continua en de anderen heffen de leuze aan: Laten we de stad nemen! Dat betekend: verlenging van de strijd tot buiten de fabriek naar de stadswijk via kraakacties [72/73] en militante konfrontaties met de politie. In Milaan hebben de krakers gewonnen en de daarop volgende dag waren er 30 000 mensen op straat. Daaronder waren vele arbeiders. Het ging er dus om, op een andere manier het leven van de arbeiders te organiseren, juist overal daar waar de kapitalistische staat zich inmengde in het dagelijkse leven. Het ging niet meer slechts om hogere lonen, om ouderdomsvoorziening, om de loon en arbeidshierarchie in de fabriek maar ook om de problemen van het dagelijkse leven, de kinderen (rode, zogezegd "wilde" kinderkreches ontstonden), de medische verzorging in de verschillende gebieden van een stadswijk, de herverdeling van de voorradige goederen, enz.

E per questa nostra convinzione che la Fim vuole uscire dal generale silenzio sui provvedimenti emanati dal Governo, si dice per combattere il terrorismo. Quando si mettono in campo norme o leggi che, riconoscendo il fermo di polizia a 48 ore ed allungando i termini di carcerazione preventiva fino a 12 anni (!), modificano la democrazia il sindacato deve esprimersi, e deve esprimersi contro.

Questi provvedimenti, mentre si dimostrano inefficaci a colpire le organizzazioni terroristiche che operano nella clandestinità (è nota l'abitudine da parte di costoro a dichiararsi prigionieri politici), appaiono tali da costituire una vera e propria vittoria politica delle BR, che vedono così riconosciuto il terreno di confronto con lo Stato che esse si sono scelte. Negato loro il riconoscimento politico durante la vicenda Moro si finisce per riconoscere la loro potenza militare adeguandosi alla loro strategia che, da

De enige fout van van "Lotta Continua" was, dat zij het geheel slechts in het kader van exemplarische ervaringen zag en niet als werkelijke massabeweging. De analiese van "Lotta Continua" in die tijd hield geen rekening met de staatsproblematiek, de confrontatie met de staat. Maar goed, sedert de leuze "laten we de stad nemen" is regressie opgetreden, in zover voortaan alleen nog maar sprake was van de algemene confrontatie met de staat op alle nivoo's.

Daaruit werden twee konklusies getrokken: aan de ene kant de militarisering van de strijd en aan de andere kant traditioneel "arbeiderisme". We hadden zeer harde confrontaties met de politie gehad. Op 11 mei 1972 hadden we in feite de stad Milaan in handen. Begrijp je wat ik bedoel? Maar in dit perspectief van de militarisering stak reeds de crisis van de militantie in het algemeen; ongeveer zo, zoals ten tijde van de gauche prolétarienne in Frankrijk.

We zeiden dat de macht van de arbeidersbeweging zich in de direkte confrontatie met de staat zou moeten uitdrukken. Het probleem werd dus op het vlak van de opstand gezet.

Het resultaat was: alle strijd mondde uit in direkte confrontaties met de politie en na enige maanden zaten drie à vierhonderd kameraden in de gevangenis. De staatsproblematiek opwerpen was wel goed, maar de manier waarop ze opgeworpen werd, ging gepaard met tamelijk veel vergissingen.

Aan de andere kant eiste zo'n politiek een ijzeren discipline binnen de organisatie endaar mee begon ook de crisis van de "militantie". De vraag kwam nl. zeer snel op hoe eigenlijk de verhouding tussen militante revolutionaire strijd en het dagelijkse leven van ieder afzonderlijk er uit moest zien [dat was 73/74]. Daarbij kwamen problemen als de structuur van de organisatie, sentralisatie, enz... Deze problemen namen plotseling een behoorlijke omvang aan. Bifo: Vooral nadat de vrouwen binnen de organisatie zich verenigden en hun eisen stelden.

Bruno: Enerzijds ontwikkelde zich een afwijzende houding tegenover sentralistische, militaristische en gedisciplineerde militantie, anderzijds breidde zich de strijd in nieuwe gebiede uit, in gebieden van het alledaagse leven. Marx zei dat de arbeider aan vier vormen van vervreemding onderworpen is:

1. Vervreemding tegenover de arbeid
2. Vervreemding tegenover de machine
3. Vervreemding tegenover de andere arbeiders
4. Vervreemding tegenover zichzelf in zijn hoedanigheid als verkoper van zijn waar arbeidskracht, en als mens met zijn eigen behoeften.

In de momenten van de crisis vond je al deze verschillende fazen van vervreemding terug. In de strijd kwamen deze vormen van vervreemding in beweging. In de solidariteit, de eenheid, in't ertegenaangaan, enz.

Voor de revolutionaire arbeider [en daarvan zijn er velen in Italië] is het natuurlijk wel tragies, wanneer hij door het kapitalisties tegenoffensief gedwongen is overuren te maken, zijn bek te houden enz... Vooral wanneer hij nog een jaar tevoren ten tijde van de strijd lak aan alles had. Welnu, deze zeer pijn lijke per-

riërs, die zich voor de reductie in de bioskopen inzetten. De jonge proletariërs zijn meestal afkomstig uit de voorsteden en zien het helemaal niet zitten om politiek op lange termijn te ontwikkelen, zoals dat in de traditionele organisaties het geval is. Ze vechten ervoor, dat hun leven zich nu en vandaag verandert. Ze komen bijeen in de "klub van jonge proletariërs" en maken ruzie met de politie vanwege de bioskopen, de popkonserten en het werk. Ze zijn tegen de eenzaamheid van het alledaagse leven, enz...

In samenhang met de crisis van de militantie breidde zich de beweging van de "jonge proletariërs" en de vrouwenbeweging als het ware onder de oppervlakte uit. Een belangrijk uitgangspunt was het kongres van Lotta Continua in september 76 in Rimini, waar men prakties alle stromingen terugvond, die in het jaar 77 de beweging uitmaken. En dus traden tegenstrijdigheden aan het licht.

Op de eerste dag in Rimini had je de poging van de kant van diegenen die de verantwoordelijkheid voor de organisatie hadden, om de "kulturele revolutie" in gang te zetten.

Op de tweede dag hebben de vrouwen het kongres bezet en daarmee ieder gedwongen over de vrouwenproblematiek te praten. Zij stelden, dat hun dagelijkse problemen politieke problemen zijn. En dat het er niet om gaat te discussiëren over de algemene politieke lijn van een centralistische partij maar om hier en nu onmiddellijk over de alledaagse politiek te praten. Nieuw en overtuigend was de manier waarop de problemen naar voren gebracht werden.

Tijdens het kongres van Rimini heeft de vrouwenbeweging twee tegenstellingen aan't licht gebracht ten eerste, "Het individuele" is politiek en interesseerd de vrouwen heel in het bijzonder, want hun dagelijkse leven ervaart voortdurend de onderdrukking. Het leven van de man produceert voortdurend deze onderdrukking.

Alle momenten van de konfrontatie tussen mannen en vrouwen zijn strijd voor verandering van het leven in haar totaliteit. Zelfs de overname van de macht is in deze samenhang te bezien. Verandering van de relaties, verandering van het leven is geen idealistische aangelegenheid, maar een materialistische aangelegenheid. Ten tweede: Enerzijds kenschetst het de fabriek als de plaats waar het politieke bewustzijn van de klassenstrijd het hoogst ontwikkeld is, maar aan de andere kant is het ook de plaats, waar het "machismo" zich het beste kan ontplooien. Tussen deze twee tegenstellingen, strijd arbeiders/ondernemingen en strijd mannen/vrouwen, moet je om te beginnen eerst eens daarvoor vechten, je deze problematiek bewust te maken. Want anders zullen wij het stalinisme, echter niet het kommunisme bereiken. De vrouwenbeweging is niet met de andere bewegingen te vergelijken. Zij is niet gelijk te stellen met het resultaat van de strijd van een onderdrukte minderheid, maar ze is veel meer, een veel ingrijpender beweging. Een beweging die in zich de revolutie draagt.

Maar tijdens deze debatten hebben vele arbeiderskameraden en ook anderen er de voorkeur aan gegeven, de strijd van de jonge proletariërs belangrijker te vinden. Hoe meer deze sociale laag zich in de klassenstrijd geëngageerd heeft, des te sterker ontwikkelde zich deze houding. Op 't ogenblik bestaat deze tegenstelling dus nog steeds.

Nog een korte opmerking: In Rome hebben de vrouwen op 6 december 75 een nationale demonstratie georganiseerd. De kameraden van "Lotta Continua" en van de "Volci" groep hebben geprobeerd daaraan deel te nemen. Ze verweten de vrouwen separatisme. De vrouwen, die een ordedienst hadden, weigerden hen toe te laten. Daarop traden de kameraden van deze organisaties gewelddadig tegen de vrouwen op. Er wordt momenteel verteld, dat zelfs verkrachtingen als antwoord aan de vrouwen van de kant van deze kameraden plaatsgevonden hebben.

Overigens, "Bifo" is uit de redaksie van de nationale krant van de 'autonomie' (ROSSO) gestoten, o.a. omdat hij in een artikel de houding en de methodes van deze kameraden bekritiseerde had. Men eiste zelfkritiek van hem. Dat weiger-

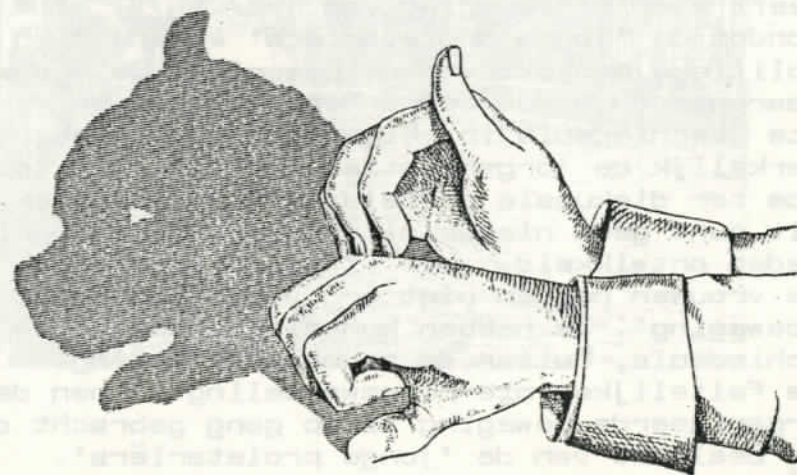
de hij, waarna vervolgens de groep uit Bologna in haar geheel de krant verliet.

Gérard: J hebt het over een krant van de 'autonomie' in 1975: ROSSO. Wel, het woord autonomie is dus al gebruikt om daar een organisatie mee te kenschetsen. Hoe is deze autonome beweging ontstaan?

Bifo: Na 1974 had je de eerste aanzetten tot organisatie, om de 'ruimte' van de 'autonomie' samen te bundelen, te centraliseren. Er waren toendertijd twee stromingen binnen de autonomie-sfeer: aan de ene kant diegenen die zich verwant voelden aan de georganiseerde autonomie met haar specifieke strijdperspectieven.

Deze perspectieven zouden zeker ook met militante middelen verwezenlijkt moeten worden. Aan de andere kant was er de poging om al de kleine bewegingen met hun bijzonderheden op nationaal niveau samen te bundelen. De bijzonderheden van hun strijd zouden daarbij echter niet verloren mogen gaan, nog minder zouden zij onder één noemer gebracht moeten worden.

In het begin werd er veel gediscussieerd. Men wilde een partij oprichten. ROSSO bv. heeft het er telkens weer over gehad een partij van de 'autonomie' op te bouwen. ROSSO bestond al in 1973. Ze kwam voort uit de 'Gruppo Gramsci', die een eigen krant had. Ze hebben zich toen ontbonden en bij de 'autonomie' aangesloten. En in de-

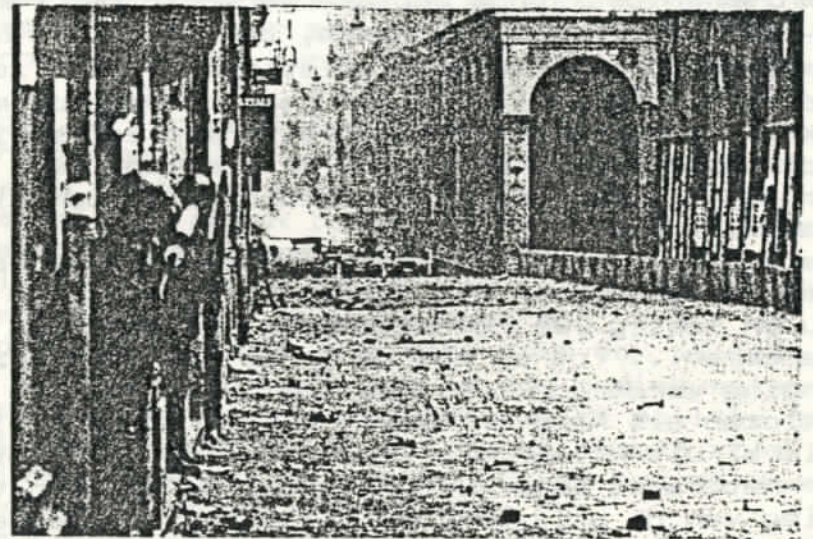
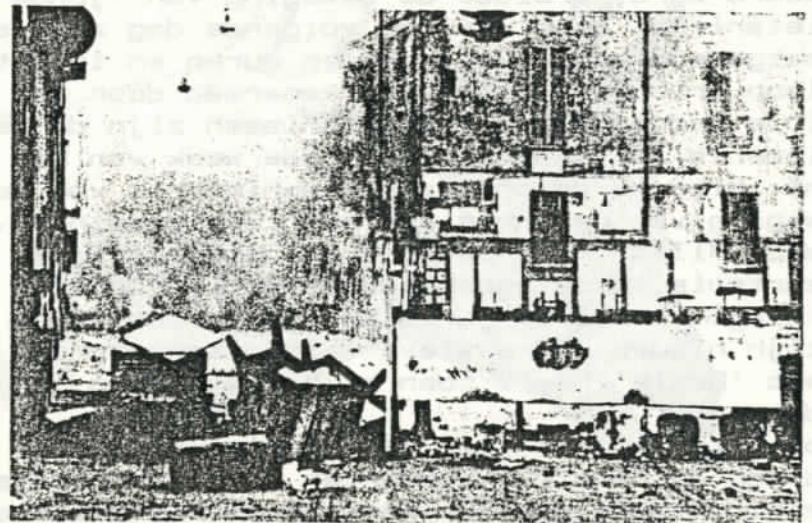
ze sfeer van de 'autonomie' hebben toen de kameraden van 'Lotta Continua', 'Gruppo Gramsci' en 'Potere Operaio' elkaar weer gevonden. Nieuwe ervaringen werden opgedaan. Dat bracht hen toen op het idee een organisatie van deze zo veelvormige 'autonomie' op te bouwen, om al deze nieuwe krachten te coördineren. In 1975 probeerde Rosso via dit projekt alle krachten van de 'autonomie', zelfs de vrouwen, te bundelen. Op 6 december zakte dit projekt in elkaar na de reeds genoemde vrouwendemonstratie die met de gewelddadige aanvallen van de kameraden eindigde. De vrouwen verlieten ROSSO. Ook de groep "A Traverso" en daarna ikzelf werden uit de redactie gegooid. En toen, in 1976, begonnen zich kleine kollektieven te organiseren: 'A Traverso' in Bologna, 'Zut' in Rome, 'Conspirazione' in Turijn, in Milaan... Groepen die zich buiten de georganiseerde autonomie definiëerden. En daar ligt het verschil als het erom gaat de beweging werkelijk te begrijpen. Er zijn twee houdingen binnen de autonomie: enerzijds de georganiseerde autonomie en anderzijds de in elkaar grijpende, alles doordringende creatieve autonomie..., zij die het projekt van de opbouw van de partij afwijzen en van nu af aan op een andere manier over organisatie denken.

1976 is feitelijk het jaar waarin zich de sociale basis verbreedde en zich de grondslag gevormd heeft voor de beweging van 1977.

Rondom de 'jonge proletariërs' vormde zich het politieke projekt van de beweging. De vrouwen daarentegen nemen een andere positie in de jongste geschiedenis in. Mijns insziens hebben zij werkelijk de 'organisatie' in haar vorm tot nu toe ter discussie gesteld; maar zij hebben op dit punt geen nieuwe alternatieven en mogelijkheden ontwikkeld.

De vrouwen hebben niet erg veel gemeen met de 'beweging'. Ze hebben hun eigen specifieke geschiedenis, buiten de autonome beweging.

De feitelijke interne omwenteling binnen de georganiseerde beweging is op gang gebracht door de deelname van de 'jonge proletariërs'.

Toen in 1975 een kameraad door de fascistten vermoord werd, breidde de beweging van 'jonge proletariërs' zich uit. De volgende dag zijn er straatgevechten die vier dagen duren en in het verloop ervan wordt nog een kameraad door de politie gedood. Deze gebeurtenissen zijn de geschiedenis ingegaan als de 'rode week van Milaan'. Hier is de ontstaansgeschiedenis van de 'beweging van de jonge proletariërs' te vinden. Gérard: Milaan markeert een zeer belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van de onderdrukking. Vooral op juridies vlak. Want daarna zijn nieuwe repressieve wetten aangenomen. De wet 'Reale' heeft toen zijn instemming gevonden.

Bifo: Later in het jaar 1976 begint de grote tijd van de feesten, konserten en bijeenkomsten. Er wordt kennis gemaakt met nieuwe kulturele ervaringen.

De vrouwen, de jonge proletariërs, de homoseksuelen beginnen zich buiten iedere vorm van organisatie, ja zelfs buiten de autonomie om te definiëren.

Dat loopt ongeveer tot juni 1976. In deze maand organiseren de 'jonge proletariërs' in het Parco Lambro hun nationaal feest, dat tot kristallisatiepunt van alle separatistische groepen zou worden. Men kwam niet alleen maar om naar de muziek te luisteren... Het geheel kreeg een sociale dimensie. Bijna niet voor te stellen. Daar kwam nog bij dat het stadsbestuur de stroom uitschakelde, e.d.

De spanning, vooral de interne spanning was zeer groot. De werklozen uit Napels vielen snachts vrouwen lastig. De homoseksuelen provoceeden alle anderen... Tot en met de derde dag liep deze spanning verder op. Op deze dag organiseerden de werklozen uit Rome en Napels en de 'jonge proletariërs' uit Milaan een demonstratieve optocht door het Parco Lambro. Hun bedoeling was een verlaging van de prijzen voor het eten, drinken etc. door te zetten. Zij stelden deze eis aan het organisatiekomitee, dat dit feest op een zeer centralistische wijze voorbereid had. Aan de ene kant

dus deze demonstratie en aan de andere kant de 'georganiseerde autonomie' zoals Lotta Continua, ROSSO, de trozisten, kortom alle aanwezige organisaties die dit feest georganiseerd hadden. De werklozen riepen: eerst wordt gegeten en dan gediskussieerd. De verantwoordelijken voor de organisatie probeerden daarop te onderhandelen... Het was min of meer een symboliese manier van onderhandelen. De jonge proletariërs zagen dat niet zo zitten. In ieder geval eindigde het ermee dat de 'zo geliefde kameraden' flessen naar hun hoofd gegooid kregen. De voorraadkamer met kip werd geplunderd en verdeeld... De 'jonge proletariërs' gaven lucht aan hun woede tegenover de georganiseerde vergadermachine. Het is hier bijna overbodig op te merken dat deze gebeurtenissen de spanningen nog verder opvoerden. De volgende dag werd toen een vergadering belegd en werd de gehele dag gediskussieerd. Ten slotte verscheen toen ook nog de politie op het toneel, want buiten het Parco Lambro zijn de plunderingen en de konfrontaties met de groepen van de autonomie doorgegaan. Parco Lambro werd tot een verzamelplaats van alle nieuwe krachten van de beweging. Onder andere ontwikkelde zich daarna in de herfst van 1976 de 'beweging van de zelfreducering', de zelfreducer-

NECESSARIAMEN-
... FORSE
SOLO UN PO'
TICHI...

QUINDI .
SE NE REDUCE CHE I
NOSTRI QUATTRO CONTRABANDIERI
SI SONO INCONTRATI CON ALTRI DUE
DELLA STESSA RISMA ... PIU' ANTICHI
DI LORO... E HANNO FATTO UNA
SOSTA IN QUESTO PUNTO! POI
HANNO PROSEGUITO TUT-
TI INSIEME...

ringskampagnes op een zeer brede basis in het gehele land.

Zelfreducering als strijdmiddel was begonnen in 1974-1975, om de kosten van de telefoon, gas, elektriciteit etc. omlaag te brengen.. In Rome, Milaan, Turijn, Bologna weigerden tienduizenden arbeiders, huurders en werklozen het totale bedrag van hun rekening te betalen. In deze tijd werd een organisatie in het leven geroepen die zich voor deze zaken inzette. Deze praktijk ontwikkelde zich met veel succes. In 1976 breidde deze zich uit tot theaters, bioskopen etc. Als in de bioskopen de prijzen gereduceerd werden, dan betekende dat niet alleen dat je goedkooper naar de film kon, maar tegelijkertijd ook dat jongeren uit de voorsteden gelegenheid hadden elkaar in het stadscentrum te ontmoeten en zich te verzamelen. Vooral in Milaan was dat erg belangrijk, waar de buitenwijken verschrikkelijk triest zijn. De bezetting van een bioscoop betekende dus feitelijk elkaar weer ontmoeten. Uit deze beweging kwam een organisatorisch netwerk voort, dat zich 'clubs van jonge proletariërs' noemde.

Bruno: In mestre waren er in berband met de prijsreducties in de bioskopen tamelijk heftige konfrontaties. Daarop zeiden de verschillende bioskoophouders: "Leggen jullie zelf maar prijzen en programma's vast; wij laten de bioskoop twee dagen per week aan jullie over." Een deel van Lotta Continua verheugde zich over dit succes. Een ander deel vond, dat ze daar lak aan hadden en dat ze naar de bioskoop moesten kunnen wanneer zij daar zin in hadden. Waar het hier om ging was dus niet alleen de kwestie, wanneer en voor hoeveel geld ik naar de film ga, maar de zaak breidde zich uit tot de vraag: "Wie heeft hier de macht?"

Gérard: Marco zei dat in Milaan 7% van de huishoudens zelf un huren vaststellen.

Bifo: 7 december 1976 vormde het hoogtepunt van de zelfreduceringskampagne. Premiere in de Scala. De gehele bourgeoisie van Milaan kwam bijeen om Zefirelli (van de DC) te zien. Om dat te verhinderen besloten de jonge proletariërs ook ter plaatse te zijn. Er werd ook over de prijs onderhandeld. Maar toen ook nog de KP zich inschakelde, had eigenlijk niemand meer echt zin om de 'Premiere' in de Scala te gaan zien.

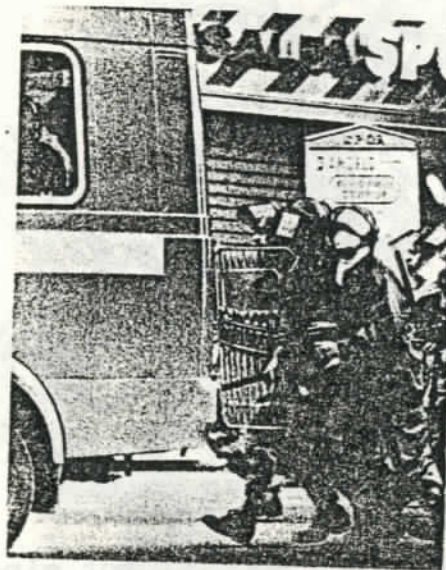
Inderdaad, de première werd als een burgerlijke provokatie gezien. De jonge proletariërs weigerden een sociale aalmoezenpolitiek te ondersteunen, alleen omdat de plaatsen te duur waren. En in het algemeen de hele entourage van dit theaterspel, georganiseerd door de officiële representanten van de burgerlijke cultuur en verdedigd door officieel links. (De directeur van de Scala is lid van de PS). En daar kwam dan nog bij dat een uit arbeiders bestaande ordedienst, die door de KP georganiseerd was, dit hele spektakel ook nog verdedigde. Voor de jonge proletariërs was dat een provokatie.

's Avonds was de Scala door politie afgezet. Drie of vier groepen demonstranten trokken met de jonge proletariërs voorop, naar het stadscentrum. De gewapende staatsmacht trad tegen de beweging op. Het resultaat was een tamelijk pijnlijke nederlaag. Zeer veel zwaar gewonde kameraden. Het doel van de demonstratie, de Scala, werd niet bereikt.

Alle uit de omgeving komende groepen demonstranten werden aangehouden en door de politie uit elkaar gedreven en achtervolgd. Alles bij elkaar een belangrijke ervaring. En voor een deel van de beweging had dit tot gevolg dat zij ermee ophielden nog verder na te denken over de gedrags- en organisatiewijze van de jonge proletariërs.

De clubs van jonge proletariërs, die als organisatoren van deze demonstratie opgetreden waren, hadden een nauwe sociale binding met de woonwijken buiten de stad. Maar hun organisatorische basis was te zwak om antwoord te geven op het tegen hen ingezette potentiael van politiegeweld. Er namen erg veel jonge mensen aan deze konfrontatie deel. Hun uitrusting was onvoldoende om het tot een konflikt met de politie te kunnen laten komen. Zo ontstond het probleem van de massale zelfverdediging. De gebruikelijke ordedienst voldeed niet meer. 250 personen werden ingerekend. Iedereen met lang haar of jeans, werd gefouilleerd, gecontroleerd en voortdurend in de gaten gehou-

den. De ordediensten vermilitariseerden. Dat is in ieder geval mede één van de redenen waarom de beweging in Bologna, Turijn, Milaan in toenemende mate vermilitariseerde. In dezelfde week vonden er tussen honderden kameraden en de politie in Bologna soortgelijke heftige konfrontaties plaats. Vier politiemannen werden tamelijk zwaar gewond. Bij ons vielen geen gewonden. Dit positieve resultaat was belangrijk voor de toekomstige houding van de kameraden in Bologna. Zo zie je dus dat de konfrontaties zich op een tamelijk ver ontwikkeld nivo afspeelden. Gérard: Dus eigenlijk was er een algemene houding die in de gehele beweging terug te vinden is. In deze zin is de verbinding tussen autonomie en beweging niet erg ver gegaan. Iedereen had dus een houding, die met de autonomie verbonden was. Binnen de beweging had je dan nog mensen, die voor zich aanspraak maakten op de specifieke idee van de georganiseerde autonomie. Bifo: Wat ik nog onderstrepen wilde is dat deze sociale laag in politiek opzicht de klassenstrijd en de houding van de beweging bepaalde.

Na de bezetting van FIAT heeft Agnelli tot eind 1976 een personeelsstop uitgevaardigd. Van 1969 - 1973 waren er binnen de fabriek telkens weer organisatiegebieden met een tamelijk grote continuïteit. De sociale laag die de heftigste afkeer van de kapitalistische arbeidsdeling had, bestond uit jonge mensen. De personeelsstop had dus tot gevolg dat tot 1977 ja eigenlijk tot vandaag, de bereidheid om conflicten aan te gaan terugliep. Wat werd er nu van deze duizenden jonge mensen, die zoals ieder jaar gebruikelijk was, nu niet meer de mogelijkheid hadden bij FIAT in Turijn te werken?

In andere steden was het niet anders. En we weten inmiddels dat de personeelsstop niet alleen zijn oorzaak had in de economische crisis, maar ook resultaat was van een politiek die ten doel had de georganiseerde kracht van de arbeidersklasse te breken.

En hier ligt op zijn minst de belangrijkste materiele wortel voor het ontstaan van deze sociale laag van jonge proletariërs, die zich toen in het gehele land uitbreidde. Daarbij kwam de werkloosheid in het algemeen, het zwartwerken van veel mensen in kleine fabrieken, maar ook bij FIAT. Deze problemen werkten in op de klasse-

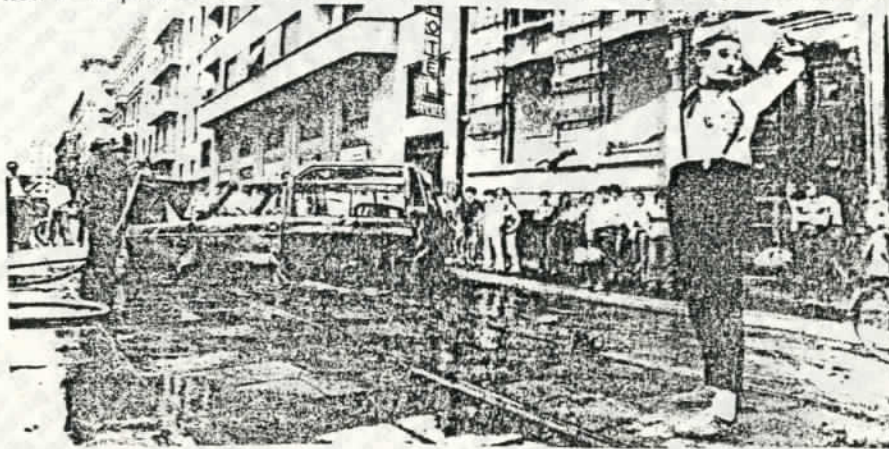

Mauro De Benedetti
 «Un po' come la storia di quei cortei "duri" che attraversano le vie della città sciordinando slogan sulle carceri, sulla legalità di massa, sul lavoro nero, sulla ristrutturazione senza riuscire a trovare
 ... non esiste più, mentre reparti e
 ... e quindi della fabbrica
 ... da un punto di vista organizzativo
 ... e quindi della fabbrica
 ... da un punto di vista organizzativo
 ... e quindi della fabbrica
 ... da un punto di vista organizzativo

Si combatte armi in pugno, ma ad aggregare le tensioni sociali, le aspirazioni politiche, i bisogni di massa non è "il primato del fucile". Chi è

essa stessa infiltrata dai terroristi, poiché per infiltrare doveva farsi infiltrare.

Al centro di questa geometria labi

strijd en braken op de duur de politieke en sociale kracht van de arbeidersklasse.

Aan de ene kant heb je dus die verbrokkelde meerwaarde-producerende klasse, en aan de andere kant diezelfde klasse, die echter al niet meer als "klassieke" arbeidersklasse te karakteriseren valt maar eerder reeds als socialistiese arbeidersklasse, inzover er sprake is van een verbreedde, veroverde fabrieksheerschappij die de fabriek overstijgt. En toen deze sociale laag zich tot een kracht in de konfrontaties ontwikkelde, mobiliseerde zij zich juist niet slechts via de fabriek - die toch min of meer een erg geïsoleerde plek is - niet alleen via de vakbonden - die daarom ook aardig in een crisis geraakt zijn -, maar via andere gebieden en temaa's, die veel dichterbij het dagelijkse sociale leven stonden.

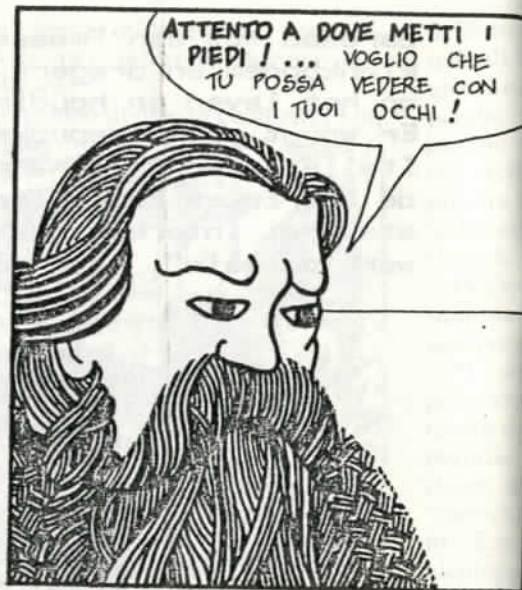
De weigering van de arbeid nam een tamelijk grote plaats bij deze konfrontatie in; maar ook in de levenswijze, het gedrag en de dagelijkse relaties drukte zich die strijd uit... De weigering van de arbeid te onderwerpen, werd na 1973 zo iets als een sociaal besef, een sociaal bewustzijn voor een hele sociale laag van de Italiaanse maatschappij. De jonge proletariërs zijn in-

delle ma
tello di l
una diro
perché
morale e
vita dell
rabilità e
va la sac
simboli.

Per qu
stato sup
non pote
"I so
potevano
masse da
politico.
classe av
"autoem
to". Essi
ideologic

derdaad tot een "massamedium" geworden, tot klankbodem en dragers van een dergelijke kijk op het leven en houding t.o.v. de arbeid. Er wordt veel gesproken over de werkloosheid in Italië, maar volgens mij is het absentisme in de fabrieken het belangrijkste. Het interessantste. Het interessantste is m.i. de "vrijwillige werkloosheid", maar ook het door veel jonge men-

sen gepraktiseerde zwartwerken om eindelijk vrijer en mobieler te zijn: de weigering zijn leven door de arbeid te laten bepalen; de weigering zijn leven voor acht uur per dag aan de arbeid te onderwerpen.

Het gaat dus niet om een arbeidersklasse die meerwaarde produceert en zich in afhankelijkheid daarvan organiseert; het gaat om een arbeidersklasse die het verdomt nog langer meerwaarde te produceren. Zo men wil is dat een subjectivistiese, maar daarom niet minder reële omwenteling.

Want helaas is het niet voldoende de arbeidersklasse enkel als economies variabele te bepalen. Als we tot aan de radikale omwenteling door willen gaan, moeten we de gangbare overwegingen overhoop halen en de arbeidersklasse in relatie tot haar eigen bestaan definieren.

En wanneer nu haar bestaan in tegenstelling tot de arbeid staat, kan ze in relatie tot haar houding m.b.t. de arbeidsweigering omschreven worden.

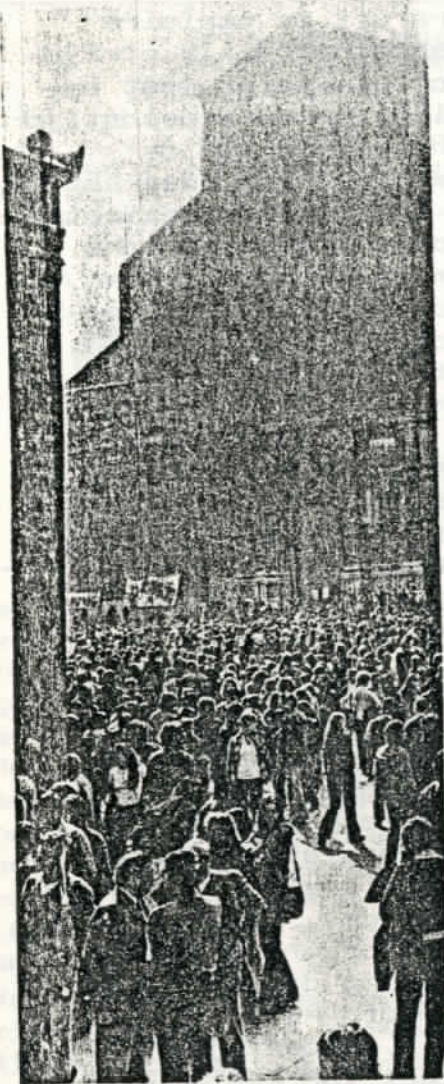
Dat is op het ogenblik het probleem, dat naar mijn mening tijdens de bijeenkomst van Bologna te weinig aan bod is gekomen.

Deze hele sociale laag, die in zich zowel fabrieksarbeiders als arbeiders uit de teriaire sektor omvat, heeft een gemeenschappelijk strijdgebied en programma, dat zich als volgt laat omschrijven: algemene verkorting van de arbeidstijd en daarmee een nieuwe samenstelling van de strijdvaardigheid van de beweging. Dat betekent ook de konfrontaties onder de volgende gezichtspunten te zien en door te voeren: de momentane technies-wetenschappelijke mogelijkheden laten een verkorting van de arbeidstijd toe. Het kapitalisme heeft er tegenwoordig de middelen toe. Waarom remt het dus deze ontwikkeling af? Hier moet onze strijd gevoerd worden, want het gaat om een politiek probleem.

Bruno: Voor mij betekent dit: meer vrije tijd voor een leven tegen de arbeidstijd, tegen de tijd van de loonafhankelijke slavernij. En in deze vrijetijd is alles inbegrepen wat aan cultuur uit de beweging is voortgekomen: de vrije en onafhankelijke radiostations, de feesten, de bioskopen, etc...

Maar we moeten ook zien dat ophet ogenblik nog niet door iedereen in dit perspectief gedacht wordt. Dit probleemkompleks is op het ogenblik nog konfliktstof binnen de beweging zelf. In Bologna en Milaan ligt dat al iets duidelijker. Maar in andere steden zijn er nog steeds mensen die zich liever kopzorgen maken over het probleem van de revolutionaire avant-garde.

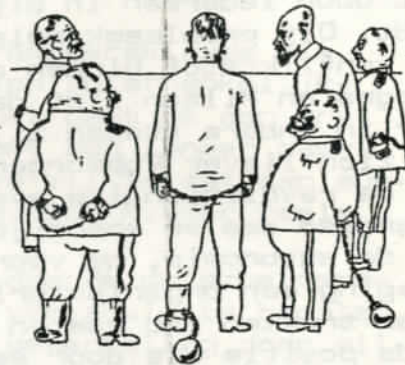
Inderdaad was er enerzijds het organisatieproject van de autonomie, de voorstelling dat men deze beweging een organisatories hoofd met leninistische trekken zou moeten geven. Anderzijds had je de positie die door een deel van Lotta Continua en door andere traditionele groepen als b.c. MLS (beweging voor het marxisties-Leninisties socialisme) ondersteund werd. Deze positie hield wezenlijk het volgende in: Men moet de kracht van de nieuwe beweging als mogelijkheid benutten om een nieuwe geïnstitutionaliseerde faktor te organiseren, die met de staat over nieuwe geïnstitutionaliseerde ruimtes en gebieden voor de jonge proletariërs zou kunnen onderhandelen. Het geheel zou dan als een soort

Funzione ideologica del carcere speciale.

La prima funzione ideologica del carcere speciale consiste nel tracciare una netta linea di demarcazione all'interno della formazione carceraria, scindendo i reclusi « sottoposti » e acquiescenti alla « remunerazione della pena », i *Recuperabili*, da quelli *Non Recuperabili*.

La discriminazione è indispensabile per il potere, se solo si consideri che la negazione e il rifiuto concreti del recupero spazzano immediatamente tutto il sistema di valori giudiziario e punitivo che fa da piedistallo al carcere.

pressiemiddelen opgevat moeten worden. Tussen deze beide tendenties staat de meerderheid van de beweging, zonder hoofd, zonder leiding. Zij representeert de eigenlijke beweging. Deze meerderheid is zowel tegen de opbouw van een partij als ook tegen de opbouw van een geïnstitutionaliseerde beweging. In die zin worden we hier gekonfronteerd met het probleem van de zelforganisatie van alle in de beweging vertegenwoordigde lagen, als mogelijkheid een massale tegenmacht op te bouwen.

Dit betekent dus dat alles wat zich in Bologna of ergens anders in de vorm van vrije radiostations, van strijdvormen en samenkomsten als nieuwe ervaringen ontwikkeld heeft... - in het voorjaar en in september - als tegenpraxis, als uitdrukking van de door de beweging voortgebrachte mikromachines gezien zou kunnen worden, die de makromachine van de staat ondermijnen en vernietigen; als uitdrukking ook van een ontwikkeling waarin onophoudelijk de georganiseerde en organisatorische mogelijkheden van de beweging de plaats innemen van ruimtes en gebieden. Dat was zo ongeveer het resultaat na het treffen in Bologna. Dat kwam tot uiting in de onderhandelingen die met de geïnstitutionaliseerde macht gevoerd werden over bezette en onteigende stukken grond en landerijen.

De macht van de beweging zit in haar bewegelijkheid. Ze kan of wel de staat ondermijnen ofwel met haar een directe konfrontatie aangaan. Bruno: de sociale verbreiding, de mogelijkheid om het gebied van haar praktische, politieke en kulturele macht uit te breiden, dat is vandaag de kracht van de beweging.

Lees ook :

- "Franco Piperno uitgeleverd aan Italië, laatste interview vóór zijn arrestatie, over de autonome beweging in Italië. Een uitgave van Komitee Belle Italia.

Prijs voor Nederland: f 2,50 (+ f 1,- porto).

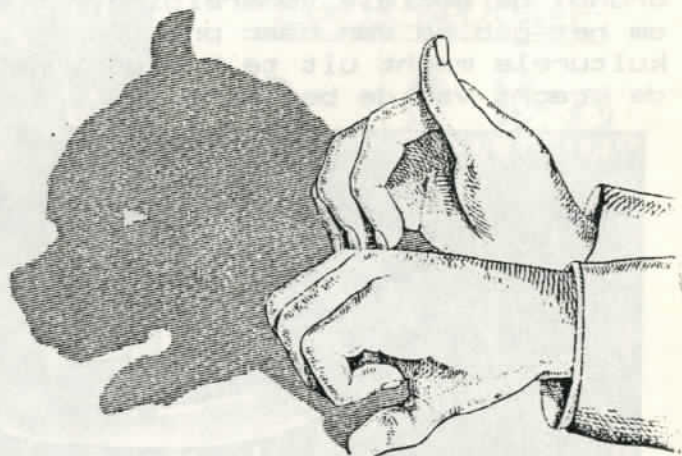
Prijs voor België: 40 BF (+ 15 BF porto).

-"Opdat de dood ons levend vindt en het leven ons niet dood. Over de historische betekenis van de Rote Armee Fraction."

Twee artikelen van Karl-Heinz Roth. Een uitgave van het Zwart-schrijverskollektief.

Prijs voor Nederland: f 4,- (+ f 1,50 porto).

Prijs voor België: 60 BF (+ 15 BF porto).

Beide brochures, als ook "Hoerengebroid" zijn te bestellen bij:

- M. Göstemeyer, Schietbaanlaan 20 A, Rotterdam, door storting van het verschuldigde bedrag op giro 2132998.
- Johnny Lenaerts, Dagobertstraat 54, 3000 Leuven, door storting op bankrekening KB 431-0066661-89.